
Datum

2 juli 2024

Onderwerp

Meedoen begint bij de basis 2024-2028,

Plan voor de Aanpak van laaggeletterdheid.

Aantal bijlagen

2

Wat adviseert het college te besluiten?

1. Het Plan van aanpak Laaggeletterdheid ‘Meedoen begint bij de basis 2024-2028’ vast te stellen

Wat is de aanleiding voor dit advies?

In Nederland zijn ongeveer 2,5 miljoen laaggeletterden, 12% van de Nederlandse bevolking. Dit betekent dat 1 op de 9 Nederlanders in meer of mindere mate laaggeletterd is. Ze hebben moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Ook vinden 1 op de 9 mensen het moeilijk om te werken met digitale apparaten zoals computers, smartphones en tablets. Deze mensen doen minder makkelijk mee in onze samenleving. In onze gemeente gaat het naar schatting om 11% van onze bevolking, bijna 12.000 mensen.

Wij zeggen in ons coalitieakkoord 2022-2026 dat inwoners met nagenoeg dezelfde talenten evenveel kans moeten krijgen op ontwikkeling. Wij vinden onderwijs daarvoor de beste route. Ons uitgangspunt voor iedereen is een Leven Lang Leren, blijven ontwikkelen. Daarom zetten wij in op een laagdrempelig en bereikbaar aanbod aan “gratis taalonderwijs voor volwassenen, arbeidsmigranten en statushouders”, zodat ze voldoende kansen krijgen om hun basisvaardigheden te verbeteren. Maar wij beseffen dat niet iedereen deze route naar onderwijs makkelijk vindt.

Vanaf 2019 zijn we als gemeente bezig met onze partners in het Taalnetwerk met de aanpak van laaggeletterdheid en proberen we mensen te helpen om hun basisvaardigenheden te verbeteren. Dit volgens het plan van aanpak 'Meedoen begint bij de basis 2019-2022'. Nu komen wij met een nieuw en herijkt plan van aanpak, want de looptijd van het oude plan is verlopen en de samenstelling van het Taalnetwerk is veranderd. Ook is het beleid intussen verrijkt, want vanaf 2022 zetten wij ons in om de leesvaardigheid van onze kinderen te vergroten en besteden wij aandacht aan digitale inclusie.

In de komende jaren willen we met meer partners de aanpak van laaggeletterdheid verbeteren waardoor ons bereik en grip op het maatschappelijke resultaat groter wordt. Het resultaat dat meer mensen langer zelfstanding mee kunnen doen in onze samenleving.

Wat is de missie van het Taalnetwerk Oss?

Aan het einde van 2023 hebben wij samen met de partners van het Taalnetwerk Oss een nieuw convenant ondertekend voor de aanpak van laaggeletterdheid. Dit convenant vervangt het convenant uit 2017. Onze huidige partners zijn de bibliotheek (NOBB), ONS welzijn, KW1C, Vluchtelingenwerk, de Volksuniversiteit Oss en het Leerwerkloket NOB. Ze staan onder leiding van onze Taalnetwerkcoördinator.

De kernpartners vinden het 'verbeteren van basisvaardigheden' iets dat we samen moeten doen. Alleen door samen te werken kunnen we zicht krijgen op de laaggeletterden in onze gemeente. Samen kunnen we laaggeletterdheid aanpakken en voorkomen. Vanuit de wetenschap dat betere basisvaardigheden ervoor zorgen dat mensen minder hulp nodig hebben. Het is geen doel op zich, maar de basis om goed mee te kunnen doen in de samenleving.

Waar werken we aan in de periode 2024-2028?

De vier uitgangspunten van onze aanpak zijn:

- Meedoen begint bij de basis, het gaat om basisvaardigheden;
- Een Leven Lang Leren, de Lerende Stad;
- Een laagdrempelig en bereikbaar aanbod aan cursussen, trainingen en activiteiten;
- Mens centraal, we werken vindplaatsgericht.

Bij de aanpak werken we samen met onze kernpartners, met formele en informele aanbieders en met de gemeenten in de regio Noordoost Brabant. De samenwerking met centrumgemeente 's-Hertogenbosch is voor het formele aanbod, de werkgeversparticipatie en de jongerenaanpak van belang vanwege het grotere bereik en de grotere mogelijkheden op inzet van gelden.

In onze Taalnetwerk gaat de komende jaren de focus op meer Taal in de buurt, de Digitale inclusie en de Gezinsaanpak. Dit doen wij themagericht, omdat wij op deze manier de beschikbare tijd en geld per jaar het beste kunnen inzetten.

Welk resultaat willen we bereiken?

In het plan van aanpak Meedoen begint bij de basis 2019-2022 is de ambitie uitgesproken om zoveel mogelijk mensen die dat nodig hebben deel te laten nemen aan een cursus, training of activiteit waarmee ze hun basisvaardigheden kunnen verbeteren. Het streven was om per jaar van 100 mensen de basisvaardigheden te verbeteren. Inmiddels bereiken we meer dan 300 mensen, de lat ligt nu hoger. We streven ernaar om in 2028 jaarlijks (via het DigiTaalhuis) 450 mensen of meer te bereiken en door te verwijzen.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1. Wij hebben de wettelijke regie om laaggeletterdheid aan te pakken
Vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) hebben wij als gemeente een regierol voor de aanpak van volwassenonderwijs en laaggeletterdheid. Vanuit deze wet ontvangen (centrum)gemeenten rijksmiddelen voor een aanbod aan opleidingen Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden.

1.2 Goede basisvaardigheden zijn een voorwaarde om goed mee te kunnen doen

Meerdere bronnen tonen aan dat mensen met verminderde basisvaardigheden, of laaggeletterdheid, minder goed meedoen in onze samenleving. Het is een van de oorzaken waarom mensen langer werkloos zijn, in armoede leven, minder gezond zijn en/of eenzaam zijn.

1.3 Werken aan basisvaardigheden loont
Uit recente (landelijke en regionale) onderzoeken naar de impact van Taaltrajecten blijkt dat van de deelnemers aan een cursus of training basisvaardigheden:

- Circa 59% van de deelnemers een betere taalbeheersing krijgt;
- Circa 30% tot 50% van de deelnemers een betere plek krijgt in de samenleving;
- Circa 20% tot 35% van de deelnemers een betere arbeidsmarktpositie krijgt.

UIt: 'Impact taaltrajecten in de regio Noordoost Brabant 2022-2023' (M. De Greef, 2023).

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

1.1 De ambities zijn groter dan de middelen

De begroting van het plan is nu niet sluitend. We moeten creatief zijn en blijven kijken naar andere financieringsmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld via het onderwijsachterstandenbeleid, voor de gezinsaanpak, in de regio of een goedkopere opties in het aanbod. We moeten binnen de doeluitkering het aanbod verrijken (nieuw voor oud) om het betaalbaar te houden, ook kunnen we een eigen bijdrage niet uitsluiten.

1.2 Afhankelijkheid van rijksmiddelen

We blijven voor onze beleidsambities afhankelijk van rijksgelden. Die geeft ons de ruimte onze aanpak te kunnen uitvoeren. Tot en met 2028 blijven ze beschikbaar. Daarna ontstaat een nieuwe situatie, waarvoor een nieuw beleidskader nodig zal zijn.

1.3 Voldoende capaciteit bij de uitvoering

Om de plannen waar te kunnen maken is voldoende capaciteit nodig bij de mensen die een belangrijke rol spelen in de doorverwijzing. Voor een groter bereik van het DigiTaalhuis moeten we de uren van de Taalconsulent uitbreiden van 12 naar 16 uur voor bezetting van spreekuren en begeleiden van vrijwilligers. Ook vraagt een groter bereik van mensen mogelijk meer van onze consulenten. \

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

Wij hebben geld nodig voor het aanbod en voor de organisatie van het Taalnetwerk.

Centrumgemeente 's-Hertogenbosch betaalt vanuit Rijksgelden (via de Web) de formele cursussen voor onze regio. Ook verdeelt de centrumgemeente via een sleutel Rijksgelden als 'doeluitkering Educatiemiddelen' over de gemeenten. Dit is voor onze non-formele aanbod, de trainingen basisvaardigheden. Via deze weg krijgen we jaarlijks een doeluitkering van de centrumgemeente van rond de € 195.000,-. Deze bijdrage kan per jaar verschillen.

Voor dit plan van aanpak hebben we zonder de educatiemiddelen uit de WEB jaarlijks € 140.000,- nodig (zie onze begroting). Er is een structureel budget van € 85.000,- in de Programmabegroting. Daarmee betalen we de Taalnetwerkcoördinator en het DigiTaalhuis. Vanuit de centrumgemeente komt daar nog jaarlijks een subsidie bij van € 40.000,-. Dat is bij elkaar € 125.000,-. Het tekort van € 15.000,- proberen we op te lossen via externe financieringsmogelijkheden en door in te verdienen bij de acties die we ondernemen.

Begroting voor Meedoen Begint bij de basis 2024-2028

Inkomsten	Euro	Uitgaven	Euro
Educatiemiddelen WEB	195.000	Aanbod non-formeel, KW1C	195.000
Programmabegroting	85.000	Taalnetwerkcoördinator	50.250
Subsidie centrumgemeente	40.000	DigiTaalhuis	50.000
Tekort	15.000	Taal in de buurt	10.000
		Week lezen en schrijven	5.000
		Bewustwordingscampagne	10.000
		Uitgaven thema*	10.000
Totaal	335.000		335.000

**Digitale aanpak en Gezinsaanpak*

b. Communicatie

- Het plan van aanpak is voor de besluitvorming geschreven op taalniveau B2. Maar we streven naar gemakkelijk Nederlands, taalniveau B1. We schrijven na de besluitvorming een verkorte publieksversie op B1-niveau;
- Voor de uitvoering van een aantal actiepunten uit dit plan denken we in samenwerking met andere partners en de afdeling communicatie na over de wijze van communiceren.

c. Uitvoering

Om het plan uit te voeren zetten we na uw besluit de volgende stappen:

- We starten werkgroepen rondom de thema's Digitale inclusie en de Gezinsaanpak;
- We starten de trainingen herkennen en doorverwijzen;
- We lanceren in 2025 een digitale plek voor het aanbod;
- We openen in 2025 een nieuwe DigiTaalpunt.

d. Overlegd met

- Dit plan is opgesteld in afstemming en overleg met de kernpartners van het Taalnetwerk Oss en met behulp van Stichting Lezen en Schrijven. Vanuit onze gemeente zijn betrokken de programmamanager WIO, de financieel adviseur, de consulenten Werk en Inkomen, arbeidsmarktbeleid en Oss Leest;
- De Advies Adviesraad Sociaal Domein heeft op ons verzoek op 26 juni 2024 een advies uitgebracht. Hoe wij met de adviespunten omgaan is te lezen in de beantwoordingsbrief aan de ASD.

Samenvatting

In de gemeente Oss is 11% van de bevolking laaggeletterd. Het gaat om mensen die moeite hebben met hun basisvaardigheden. Het gaat dan om lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Hierdoor doen ze minder makkelijk mee in onze samenleving. Het college en de partners van het Taalnetwerk Oss willen deze mensen vinden en helpen met een laagdrempelig aanbod aan cursussen, trainingen en activiteiten, waardoor ze basisvaardigheden kunnen verbeteren. Uitgangspunt voor het college is dat onze inwoners van jongs af aan de kans krijgen om zich blijvend te ontwikkelen.

Het plan van aanpak Meedoen begint aan de basis 2024-2028 streeft ernaar zoveel mensen te bereiken.